

Az Európai Parlament állásfoglalása a Duna-régióra vonatkozó európai stratégiáról

Az Európai Parlament,

- tekintettel a Szerződés 192. cikkére és 265. cikkének (5) bekezdésére,
- tekintettel a Duna-régióra vonatkozó európai stratégiáról szóló 2009. december 3-i szóbeli választ igénylő kérdésre ([O-0150/09](#) – B7-0240/2009),
- tekintettel a 2009. június 18–19-i Európai Tanács következtetéseire, amelyek felszólították a Bizottságot, hogy 2010 végére dolgozza ki a Duna-régióra vonatkozó európai stratégiát,
- tekintettel a balti-tengeri régióra vonatkozó uniós stratégiára,
- tekintettel a Tanács programjára, amelyet a spanyol, a belga és a magyar elnökség állított össze,
- tekintettel az Európai Parlamenten belül működő Duna Fórumra és az ott végzett munkára,
- tekintettel a területi kohézióról és a kohéziós politika jövőbeli reformjáról szóló vita állásáról szóló zöld könyvről készült, 2009. március 24-i állásfoglalására;
- tekintettel a Régiók Bizottsága „A Duna-medencével foglalkozó uniós stratégia” című 2009. októberi véleményére,
- tekintettel az Espoo-i, az Aarhusi és a Berni környezetvédelmi egyezményre,
- tekintettel a vízügyi keretirányelvre és a Helsink-i Egyezményre,
- tekintettel a dunai hajózás rendjéről szóló Belgrádi Egyezményre,
- tekintettel a Duna Bizottság, a Nemzetközi Dunavédelmi Bizottság (ICPDR) és a Nemzetközi Száva Bizottság (ISRBC) által elfogadott, a Duna-medence belvízi hajózásáról és környezeti védelméről szóló közös nyilatkozatra;
- tekintettel a svéd elnökség által a makroregionális stratégiáról tartott stockholmi konferenciára,
- tekintettel eljárási szabályzata 115. cikkének (5) bekezdésére,

A. mivel a Lisszaboni Szerződés a területi kohéziót az Európai Unió céljaként ismeri el (EUSz 3. cikk),

B. mivel a makroregionális stratégiák célja a meglévő erőforrások jobb kihasználása a területfejlesztési kérdések megoldása és annak érdekében, hogy a közös kihívásokra közös válaszok szülessenek,

C. mivel a Balti-tengerre vonatkozó stratégia modellt kínál az egyedi kritériumok alapján meghatározott geopolitikai területi egységekben – makrorégiókban – az európai uniós politikák és finanszírozás koordinálásához, és mivel a Dunára vonatkozó uniós stratégiában a Balti-tengerre vonatkozó stratégia modelljét követve benne rejlik a lehetőség a regionális és határokon átnyúló együttműködés elősegítésére a további gazdasági növekedés, valamint a közös kihívásokra adandó közös válaszok meghatározása érdekében

D. mivel a Duna tíz európai országot – Németországot, Ausztriát, a Szlovák Köztársaságot, Magyarországot, Horvátországot, Szerbiát, Romániát, Bulgáriát, a Moldovai Köztársaságot és Ukrajnát – köt össze, amelyek közül hat uniós tagállam, és tágabb területi összefüggésben ide tartozik még a Cseh Köztársaság, Szlovénia, Bosznia-Hercegovina és Montenegró is,

E. mivel a Duna-medence fontos kereszteződési pont az EU kohéziós politikájával kapcsolatos programok, az európai szomszédságpolitikában részt vevő országokra vonatkozó programok és a potenciális tagjelölt országok között, és ezért olyan terület, ahol fokozott szinergia alakítható ki a különböző európai uniós politikák között: a kohéziós, a közlekedési, az idegenforgalmi, a mezőgazdasági, a halászati, a gazdasági és szociális fejlesztési, a környezetvédelmi, a bővítési és a szomszédsági politika között,

F. mivel az EU Duna-régióra vonatkozó stratégiáját az alábbi együttműködési területeken kell fejleszteni: társadalmi fejlődés és szociális védelem, fenntartható gazdasági fejlődés, közlekedési és energetikai infrastruktúra, környezetvédelem, kultúra és oktatás,

G. mivel a Dunára vonatkozó uniós stratégia jelentősen hozzájárulhat a Duna-régióban működő regionális, helyi hatóságok és szervezetek közötti együttműködés javításához, és a terület számára jólétet, fenntartható fejlődést, munkahelyteremtést és biztonságot nyújtana,

H. mivel a Duna-régióban hosszú múltra tekint vissza az együttműködés: az 1856. március 30-án alapított Európai Duna Bizottság, amelynek székhelye eredetileg Galați-ban (Románia) volt, az egyik első európai intézménynek számít, és jelenleg Budapesten van a központja;

I. mivel a 2007-es bővítést követően a Duna szinte az Európai Unió belső vízi útjává vált, és mivel a Duna-régió jelentős szerepet játszhat az azóta bekövetkezett fejlődés támogatásában,

J. mivel a Duna a tagállamokon túl is hatékony vízi út, és a Majna-csatornával és a Rajnával együtt összeköti az Északi-tengert a Fekete-tengerrel, és erősítheti a fekete-tengeri térség geostratégiai helyzetét;

K. mivel a Duna-régió heterogén gazdasági kapacitásokkal rendelkező, összekapcsolt makrorégiót alkot, és mivel ha a Duna-régiót egyetlen makrorégióként tekintenék, az elősegítené a gazdasági teljesítmény terén jelentkező regionális eltérések áthidalását és az integrált fejlődés fenntartását,

L. mivel a Duna-delta 1991 óta az UNESCO világörökség része, és a Duna-régióban a Natura 2000 hálózat keretében számos különleges védelmi terület és különleges természetmegőrzési terület található; mivel a Duna és a Duna-delta egyedülálló és törékeny ökoszisztémával rendelkezik, ahol a környezetszennyezés következtében veszélyeztetett ritka növényfajták honosak,

1. felszólítja a Bizottságot, hogy amint lehetséges, széles körű konzultációt kezdjen minden Duna menti országgal annak érdekében, hogy figyelembe vegye a regionális együttműködés különböző szempontjait, és hogy legkésőbb 2010 végére benyújtsa a Duna-régióra vonatkozó európai stratégiát;

2. úgy véli, hogy a Duna-régióra vonatkozó európai stratégia megfelelő eszközt jelent a területfejlesztésben az olyan, világosan meghatározott politikai területeken megvalósuló szorosabb együttműködés révén, ahol valamennyi kormányzati partner azonosította a valódi európai értéktöbbletet, és arra hív fel, hogy ezt a stratégiát az európai területi együttműködés célkitűzésének részeként alakítsák ki;

3. hangsúlyozza, hogy minden makroregionális stratégiát bele kell foglalni az európai uniós regionális politikába, amely az EU területének egészére vonatkozó egységes politika; hangsúlyozza továbbá, hogy elemezni kell az e stratégia által az Unió területén a területi kohézió céljának megvalósításához nyújtott értéktöbbletet;

4. hangsúlyozza, hogy a közös kihívások megoldásának megtalálása, a konkrét projektek hatékony végrehajtása és a felelősségteljes kormányzási mechanizmus biztosítása érdekében az előkészületi folyamatba be kell vonni a Duna térségének illetékes regionális és helyi érdekelt feleit, hogy világosan azonosítani lehessen, mire van szükség a területek kiegyensúlyozott, fenntartható fejlesztése és a kapacitáskiépítés tekintetében, továbbá sürgeti kormányokat, hogy támogassák és könnyítsék meg a nem kormányzati szervezetek, a szakmai szövetségek és a civil társadalom tájékoztatását és a velük való konzultációt célzó intézkedéseket a stratégia kialakításával és későbbi végrehajtásával kapcsolatban egyaránt;

5. felkéri a Bizottságot, hogy világosan határozza meg az „irányítási struktúrát” a Duna-régióra vonatkozó jövőbeni politika számára; úgy véli, hogy e stratégia végrehajtása nem sértheti a regionális és helyi kormányzatok hatásköreit;

6. támogatja a Duna-régiókat mint az EU egyik prioritást élvező területének gazdasági és társadalmi fejlődését, és szorgalmazza a szorosabb regionális integrációt a Duna-régióban, amely a tágabb európai gazdasági és politikai térség dinamikus alkotóeleme;

7. sürgeti a jelenleg szennyezett Duna ökológiai állapotának javítását és a szennyezés csökkentését, valamint az olaj és más mérgező, illetve káros anyagok további folyóba engedésének megakadályozását célzó intézkedések meghozatalát;

8. megállapítja, hogy a Duna-régió szennyezéséért egyaránt felelősség terheli a tagállamokat és a többi part menti országot, amelyek a Duna keresztül folyik; hangsúlyozza, hogy a Duna-medence környezetének védelme fontos szempont, amely befolyásolja a régió mezőgazdasági és vidékfejlesztését, és sürgeti a part

menti országokat, hogy kezeljék elsődleges prioritásként a megosztott hidrológiai és vízminőség-ellenőrző létesítmények felállítását;

9. arra biztatja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy az éghajlatváltozás elleni küzdelem keretében fordítsanak különös figyelmet a helyi ökoszisztémákra, és működjenek együtt azok védelme érdekében, és sürgeti a Bizottságot, hogy támogassa az olyan új technológiákra irányuló kutatást és fejlesztést, amelyek célja az árvízzel, az aszályal és a véletlenszerű környezetszennyezéssel kapcsolatos előrejelzési és válaszadási képességek fejlesztése;

10. hangsúlyozza a dunai halállomány védelmének és megerősítésének szükségességét; felszólítja a Bizottságot, hogy készítsen átfogó tervet a Dunában élő természetes tokhal-állomány megőrzésére és megújítására;

11. kéri a Bizottságot, hogy használja fel a balti-tengeri stratégiával kapcsolatban szerzett tapasztalatokat; ennek megfelelően azt kéri, hogy a dokumentumot cselekvési terv egészítse ki; úgy véli, hogy a cselekvési tervnek az alábbi elemeket kell tartalmaznia: a Duna belvízi hajózás általi környezetbarát használata, a Duna menti más közlekedési módokkal való intermodalitás egyrészt valamennyi infrastruktúra javítása révén (prioritásként kezelve a meglévő infrastruktúra jobb használatát), másrészt egy Duna menti multimodális közlekedési rendszer létrehozásán keresztül, a vízenergia környezetbarát használata a Duna mentén, a Duna vízminőségének megőrzése és javítása a víz-keretirányelvvel összhangban, szigorú hajóbiztonsági előírások, a környezetbarát idegenforgalom fejlesztése, valamint fejlesztések az oktatás, a kutatás és a társadalmi kohézió terén;

12. hangsúlyozza, hogy biztosítani kell az energiaforrások diverzifikációját, és felhívja a Bizottságot és az összes part menti országot, hogy a régió bioenergiaforrásokban rejlő lehetőségeinek fényében mozdítsanak elő és hajtsanak végre az energiahatékonysággal és a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos közös projekteket, és ösztönözzék a biomassza, a nap-, a szél- és a vízenergia felhasználását;

13. hangsúlyozza, hogy a nemzetközi környezetvédelmi normák betartásának garantálása érdekében és a döntések által esetlegesen érintett partnerekkel való konzultációt követően a megfelelő stratégiai és környezeti hatásvizsgálatokat, köztük a folyó teljes ökoszisztémájára gyakorolt hatások vizsgálatát minden közlekedéssel és energiával kapcsolatos infrastrukturális projekt esetén előfeltételül kell szabni;

14. rámutat a Duna-régió államainak rendkívüli gazdasági függőségére, és támogatja vállalkozásfejlesztési hálózatok és nem kormányzati kereskedelem-támogató testületek felállítását, amelyek – különösen a kkv-k tekintetében – összehangolhatják és előmozdíthatják a későbbi fejlesztési lehetőségeket, a fenntartható és hatékony növekedés biztosítása, valamint a környezetbarát gazdaság növekedésének ösztönzése érdekében, a dunai makrorégió egész területén;

15. javasolja az EU közlekedési rendszerének az Európai Unióval szomszédos, Duna-régió belüli országok rendszereivel való integrálását, és hangsúlyozza a komodalitást célzó projektek bevezetésének fontosságát;

16. úgy véli, hogy a belvízi hajózási rendszer a régió közlekedésfejlesztésének fontos aspektusa, miközben elismeri a belvízi hajózás terén bekövetkezett visszaesést, amely elsősorban a súlyos gazdasági visszaesés következménye, és hangsúlyozza, hogy meg kell szüntetni a szűk keresztmetszeteket a Rajna/Maas-Majna-Duna belvízi tengelyen, és javítani kell a teljes Duna menti intermodális közlekedési rendszert, aminek során a fejlett belvízi kikötők és a logisztika, a belvízi hajózás és a vasúti közlekedés kombinációjára kell helyezni a hangsúlyt, és figyelembe kell venni a rövid távú tengeri szállítás által kínált további lehetőségeket;

17. javasolja a transzeurópai közlekedési hálózat modernizálását az intermodalitás egész régióon belüli fejlesztése és a Fekete-tengerrel való összeköttetés közúti és vasúti útvonalak (árufuvarozási folyosók és nagy sebességű vasutak) általi javítása érdekében;

18. felhívja a Bizottságot, hogy segítse elő a modern informatikai és kommunikációs technológiák szélesebb körű alkalmazását, és tegyen meg minden szükséges lépést annak érdekében, hogy a Dunán a lehető legsürgősebben hatékony és egységes hajózási szabályokat vezessenek be;

19. úgy véli, hogy a fenntartható idegenforgalom fontos eszköz a régió gazdasági növekedésének elősegítéséhez, ideértve például az ökoturizmus által kínált lehetőségeket és a szinte a Duna teljes hosszán végigfutó kerékpárutakban rejlő potenciált;

20. támogatja azokat a programokat, amelyek célja a Duna multikulturális környezetének fejlesztése a multinacionális mobilitás erősítése, a kulturális párbeszéd előmozdítása, új művészeti és kommunikációs formák, illetve ezen ágazatokon belül képzési és üzleti inkubátorközpontok létrehozása, valamint a kulturális és történelmi örökség védelme és új kulturális iparágak ösztönzése révén;

21. támogatja a régióon belüli egyetemi csereprogramokat, és javasolja, hogy a régióban működő egyetemek alakítsanak hálózatokat a nemzetközi szinten is versenyképes kiválósági központok kialakulásának elősegítése érdekében;

22. felhívja a Bizottságot és a tagállamokat az igazgatás javítására, hogy a Dunára vonatkozó uniós stratégia hatékonyabb kialakítása és végrehajtása érdekében csökkenjenek az adminisztratív terhek;

23. felhívja a Bizottságot, hogy működjön együtt szorosan az Európai Parlamenttel a Dunára vonatkozó uniós stratégia fejlesztési prioritásainak meghatározásában, és kéri a Bizottságot, hogy rendszeresen tájékoztassa az Európai Parlamentet és konzultáljon vele a stratégia végrehajtásának helyzetéről;

24. hangsúlyozza az összehangolt megközelítés fontosságát annak érdekében, hogy a Duna menti államok hatékonyabban és jobban használják fel a rendelkezésre álló uniós forrásokat, és ezáltal képesek legyenek a stratégia céljainak megvalósítására;

25. támogatja a meglévő operatív programok felhasználását a stratégia keretén belüli projektek finanszírozásához; arra biztatja valamennyi érdekelt felet, hogy

tárjanak fel olyan egyéb, nem pénzügyi eszközöket, amelyek elősegítenék a stratégia végrehajtását és helyi szinten azonnali kedvező hatást gyakorolnának;

26. javasolja, hogy a helyi és regionális szinten érintett felekkel való konzultációt követően két évente kerüljön sor egy uniós Duna-csúcsra, és ennek következtetéseit ismertessék az Európai Tanáccsal és az Európai Parlamenttel;

27. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást az Európai Bizottságnak, a Tanácsnak, a Régiók Bizottságának és a többi érintett intézménynek.

MAHOSZ